

**Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gegužės 27 d. nutarimu Nr. 516 patvirtintos
Lietuvos Respublikos 2010 m. visuotinio žemės ūkio surašymo komisijos posėdžio
PROTOKOLAS**

2009 m. spalio 26 d. Nr. DP-68
Vilnius

Posėdis įvyko: 2009-10-26
Posėdžio pirmininkas – Vilija Lapėnienė
Posėdžio sekretorė – Aušra Jablonskienė

Dalyvavo: M. Kuklierius – komisijos pirmininkas, V. Lapėnienė, A. Šapolienė, A. Jablonskienė, E. Pranckevičius, E. Olisevičius, E. Bičius, J. Milieškaitė, G. Staliūnienė, J. Kraujelis, A. Savilionis
Nedalyvavo: G. Vaičionis

Darbotvarkė:

1. Pasirengimo Lietuvos Respublikos 2010 metų visuotinio žemės ūkio surašymui eiga.
2. Surašymo lapo projekto pristatymas.
3. Aktualūs organizaciniai klausimai, susiję su surašymu.
4. Kiti klausimai.

Susirinkusius komisijos narius pasveikino laikinai einanti Statistikos departamento generalinio direktoriaus pareigas V. Lapėnienė. Ji pristatė Lietuvos Respublikos 2010 metų visuotinio žemės ūkio surašymo komisijos personalinę sudėtį. Buvo nurodyta, kad pagrindinis šios komisijos uždavinys – teikti organizacinę ir metodologinę pagalbą, kontroliuoti ir koordinuoti 2010 metų visuotinio žemės ūkio surašymo eigą. V. Lapėnienė priminė, kad 2009 m. gegužės 27 d. priimtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl Lietuvos Respublikos 2010 metų visuotinio žemės ūkio surašymo. Ji pabrėžė, kad 2010 m. visuotinis žemės ūkio surašymas įvyks gegužės–rugsėjo mėn., tik vis dar nežinoma, kokia bus jo apimtis. Planuojama apklausti ne tik didelius, bet ir smulkiuosius ūkius, kad surašymas tenkintų ne tik Europos Parlamento ir Tarybos reglamento reikalavimus, bet ir nacionalines reikmes. V. Lapėnienė pabrėžė, kad vykdant tokios apimties projektą, svarbi policijos pagalba, nes svarbu užtikrinti surašinėtojų saugumą, kad įvykus incidentui, surašinėtojai žinotų, kur kreiptis, ir jiems būtų suteikta pagalba. Taip pat svarbi savivaldybių asociacijos pagalba, nes Statistikos departamentui teks nemažai bendrauti su savivaldybėmis ir seniūnijomis. Visų komisijos narių V. Lapėnienė prašė bendraujant su ūkininkais informuoti juos apie surašymo reikalingumą ir jų pateiktų statistinių duomenų svarbą.

V. Lapėnienė informavo, kad pasirengimas 2010 metų visuotiniam žemės ūkio surašymui jau prasidėjo, ir paprašė A. Jablonskienės pristatyti pasirengimo Lietuvos Respublikos 2010 metų visuotinio žemės ūkio surašymui eigą, surašymo lapą ir kai kuriuos aktualius organizacinius klausimus.

A. Jablonskienė informavo apie atliktus darbus, priimtus teisės aktus, numatomą surašymo organizavimo būdą.

Taip pat A. Jablonskienė pristatė surašymo lapą, trumpai aptarė kiekvieną jo dalį. V. Lapėnienė pastebėjo, kad pristatytas klausimynas tenkina Europos Sąjungos Parlamento ir Tarybos reglamento reikalavimus bei nacionalines reikmes.

Žemės ūkio ministerijos viceministras M. Kuklierius pastebėjo, kad smulkiųjų ūkininkų apklausa yra svarbi. Be Smulkiųjų ūkių anketoje jau esančių klausimų, būtų naudinga žinoti, kuri dalis ūkininkų turi kitą darbą ir kuri vykdo tik žemės ūkio veiklą.

G. Staliūnienė paklausė, kas dirbs seniūnijose surašymo metu. A. Jablonskienė paaiškino, kad surašymo laikotarpiu bus naujai priimti darbuotojai, kurie apklaus ūkininkus.

G. Staliūnienė prašė patikslinti, kas yra tie ūkiai, kurie nedeklaruoja savo pasėlių plotų ar neregistruoja auginamų ūkyje gyvulių. Jos manymu, tokie žmonės gali būti ne ūkininkai, o tik kaimo

gyventojai. A. Jablonskienė paaiškino, kad visuotinio žemės ūkio surašymo respondentai turi būti ūkininkai ir šeimos ūkiai, gaminantys žemės ūkio produktus. Ji nurodė, kad surašymo respondentų sąrašas sudarytas iš kelių šaltinių: pasėlių deklaracijų duomenų bazės, ūkinių gyvūnų registro ir Statistikos departamento duomenų bazės. M. Kuklierius sutiko, kad yra nedeklaruojančių ūkininkų, kurie turi būti apklausiami, nes jie gamina žemės ūkio produkciją. Tačiau, G. Staliūnienės nuomone, šeimos ūkiu turime vadinti tą ūkį, kuriame ūkininkauja tik tos šeimos nariai. Toks ūkis yra nebūtinai mažas ir nebūtinai nedeklaruojantis savo pasėlių. Tokių ūkių žemės naudmenų plotai, anot jos, gali siekti 300–500 ha. G. Staliūnienė pabrėžė, kad tokie ūkiai taip pat norės vadintis šeimos ūkiais, tokiu būdu visuotinio žemės ūkio surašymo metu surinkta informacija dėl sąvokų gali būti netiksli. A. Jablonskienės teigimu, surašymo klausimyne bus nurodyta ar ūkis yra ūkininko ūkis (įregistravęs ūkį Ūkininkų ūkių registre), ar šeimos ūkis (neįregistravęs ūkio Ūkininkų ūkių registre). Surinkus duomenis, ūkius galima analizuoti pagal jų dydį, dirbančius darbuotojus ir taip nustatyti, ar ūkį galima pavadinti šeimos ūkiu. A. Šapolienės manymu, svarbu surinkti informaciją apie tuos, kurie gamina žemės ūkio produkciją. G. Staliūnienė pastebėjo, kad turėtų būti pažymėta, ar respondentas yra ūkininkas, ar kaimo gyventojas, nes išeina taip, kad Lietuvoje yra kone daugiausia ūkininkų iš visų ES šalių. A. Jablonskienė teigė, kad Europos Bendrijų statistikos tarnybai (toliau – Eurostatas) perduosime informaciją ar ūkininkas yra juridinis, ar fizinis asmuo, smulkiau neskirstydami ūkių pagal kategorijas. V. Lapėnienė svarstė galimybę klausimyne įvesti papildomą ūkio kategoriją. M. Kuklierius sutiko, kad būtų galima šeimos ūkius išskirstyti į registruotus ir neregistruotus. A. Šapolienės nuomone, netikslinga perkrauti klausimyno, nes šiai informacijai parengti pakaks surinktų duomenų.

M. Kuklierius teigė, kad labai svarbu informuoti visuomenę apie vykstantį 2010 metų visuotinį žemės ūkio surašymą. Anot jo, svarbu informuoti žmones, kad jie nebijotų sąžiningai atsakyti į užduodamus klausimus, o Statistikos departamentas galėtų gauti kuo tikslesnę informaciją. V. Lapėnienė sutiko su Žemės ūkio ministerijos viceministro nuomone, tačiau, anot jos, viskas priklausys nuo finansavimo.

J. Kraujelis teiravosi, ar ES struktūrose, Eurostate buvo aptariami surašymo lapo klausimai, ar buvo rengiami susitikimai, diskutuojama, kurie klausimai yra svarbesni, o kurie ne tokie svarbūs. A. Jablonskienė paaiškino, kad susitikimai buvo rengiami, rodikliai buvo aptarinėjami, reglamente yra rodikliai, kurie yra bendri visoms ES šalims. Ji paaiškino, kad Eurostatui bus perduoti visi duomenys, kuriuos nurodo perduoti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas. Eurostatas numato galimybę neperduoti tik tų rodiklių, kuriuos šalis bus nurodžiusi kaip nereikšmingus arba lygius 0. Taip pat nebus perduodami vien tik nacionalinėms reikmėms renkami rodikliai. V. Lapėnienė pabrėžė, kad Lietuvos Respublikos 2010 metų surašymo lapas yra dukart didesnis, nei reikalauja reglamentas dėl rodiklių, renkamų nacionalinėms reikmėms.

J. Kraujelis klausė, kokie administraciniai šaltiniai buvo svarstomi dėl galimybės juos panaudoti surašymui. A. Jablonskienė informavo, kad buvo svarstoma, kaip panaudoti pasėlių deklaracijų, Ūkinių gyvūnų registro, Valdų registro duomenis. Surašymui reikalingi duomenys apie ekologinį ūkininkavimą bus gauti iš VŠĮ „Ekoagros“ ir surašymo klausimyne šios temos rodiklių nebus.

J. Kraujelis svarstė, ar ūkininkams bus aiškus klausimas: „Ar ūkyje suvartojama daugiau kaip 50 proc. savo pagamintos produkcijos?“ Anot jo, neaišku, kokiais vienetais ta produkcija matuojama. A. Jablonskienės teigimu, pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, 50 proc. nėra tiksli riba, o tik apytikslis dydis. Buvo paaiškinta, kad norima sužinoti, ar didesnė dalis ūkyje pagamintos produkcijos suvartojama paties ūkio reikmėms, ar didesnė dalis parduodama.

J. Kraujelis abejojo, ar reikia apkrauti surašymo lapo skyrių apie ūkio žemę, prašant nurodyti žemės naudmenų plotus pagal seniūnijas. A. Jablonskienė paaiškino, kad šio skirstymo bus atsisakyta, duomenys bus skelbiami pagal ūkio centro adresą.

J. Kraujelio manymu, sudėtinga panaudoti tokią informaciją sprendimams priimti, nes nėra rodiklių nei apie išauginto produkto svorį tonomis, nei apie pajamas, išreikštas litais, yra tik duomenys apie žemės ūkio naudmenas (ha). Jis teiravosi, kiek ūkininkų planuojama apklausti

surašymo metu. A. Jablonskienė teigė, kad planuojama apklausti 272 tūkst. ūkių, didesnių nei 1 ha ir 180 tūkst. mažų ūkių, jei bus gautas pakankamas finansavimas.

J. Kraujelis teigė, kad sąvoka „Kultūrinės ganyklos 5 metų ir senesnės“ žemės ūkio specialistams atrodo nesuprantama. Viceministras M. Kuklierius pastebėjo, kad tokios žemės galėtų būti apleistos. A. Jablonskienės teigimu, pagal apibrėžimą kultūrinės ganyklos iki 5 metų yra laikomos daugiametėmis žolėmis ir įrašomos į ariamą žemę.

J. Kraujelis klausimyne pasigedo klausimo apie mineralines trąšas ir pesticidus. Jo manymu, per daug dėmesio skiriama organinėms trąšoms.

J. Kraujelis klausė, ar organizacinės metodologinės darbo grupės posėdžio metu buvo aptarta duomenų vartotojams pateikimo forma. Anot jo, vartotojams svarbu žinoti, kokių pagrindinių rodiklių paskelbimo tikėtis 2011 m. vasario mėn. V. Lapėnienė informavo, kad šis klausimas dar nebuvo nagrinėtas organizacinės metodologinės darbo grupės posėdžių metu. A. Jablonskienė teigė, kad vartotojams 2011 m. bus pateikti pagrindiniai išankstiniai rezultatai, o visi išsamūs rezultatai bus parengti 2012 m. (bus parengti 3 leidiniai). A. Šapolienė paaiškino, kad duomenys bus pateikiami su analize ir palyginimais su 2003 m. surašymo duomenimis, bus vertinami pokyčiai, įvykę per šiuos 7 metus. Anot A. Šapolienės, surinktas duomenų masyvas bus gana didelis ir išsamus.

G. Staliūnienė teigė, kad svarbu sužinoti, kiek ūkių dirba su partneriais. A. Šapolienė mato galimybę šiuos duomenis imti iš Valdų registro, taip neapkraunant klausimyno ir gaunant tikslesnę informaciją.

E. Pranckevičiaus teigimu, svarbus yra duomenų palyginamumas su 2003 m. duomenimis. Jis teiravosi, kokiomis priemonėmis bus renkami duomenys apie ūkinius pastatus ir žemės ūkio techniką. V. Lapėnienės teigimu, surašymo metu bus renkama informacija apie naudojamą žemės ūkio techniką ir pastatus. Šiuo metu yra svarstoma galimybė pasinaudoti Registrų centro duomenimis. J. Milieškaitė klausė, kam reikalingi Registrų centro duomenys, jei per 2010 m. žemės ūkio surašymą respondentai šiaip ar taip bus klausiami apie ūkinius pastatus (šis klausimas yra klausimyne). A. Jablonskienės teigimu, jei atsiras galimybė paimti duomenis iš Registrų centro, klausimai apie ūkinius pastatus nebus įtraukti į surašymo klausimyną. A. Šapolienė patikslino, kad ūkininkai dažnai nežino tikslių pastatų ir žemės ūkio technikos techninių charakteristikų. V. Lapėnienė teigė, kad žmonės nenoriai atsakinėja į klausimus, kai žino, kad šie duomenys yra registruose. J. Milieškaitė domėjosi, kaip bus panaudoti Registrų centro duomenys, jei ūkiniai pastatai Registrų centre nėra suskirstyti į tokias smulkias kategorijas kaip surašymo lape. G. Staliūnienė pabrėžė, kad yra daug pastatų, kurie nėra registruoti. V. Lapėnienė informavo, kad kaip tik šiuo metu yra bandoma išsiaiškinti, ar Registrų centro turima informacija tenkina surašymo poreikius.

G. Staliūnienė domėjosi, kaip bus su ūkininkais, nevykdančiais veiklos. A. Jablonskienė informavo, kad tokie ūkiai nebus apklausiami.

G. Staliūnienė pasiūlė apsvarstyti galimybę įtraukti klausimą apie pesticidus, pabrėždama, kad ši informacija yra labai svarbi. J. Kraujelis sutiko su G. Staliūnienės nuomone ir teigė, kad duomenys apie mineralines trąšas yra labai svarbūs. A. Šapolienės teigimu, šiam klausimui yra atskiras reglamentas ir bus vykdomi kiti tyrimai. V. Lapėnienė siūlė apsvarstyti galimybę į surašymo lapą įtraukti klausimus apie mineralines trąšas ar vertinti, naudojant kitus šaltinius.

NUTARTA:

1. Atsižvelgiant į Komisijos narių pastabas, patikslinti surašymo klausimyną.
2. Kitą komisijos posėdį organizuoti gruodžio mėnesį.

Posėdžio pirmininkas

Vilija Lapėnienė

Posėdžio sekretorė

Aušra Jablonskienė